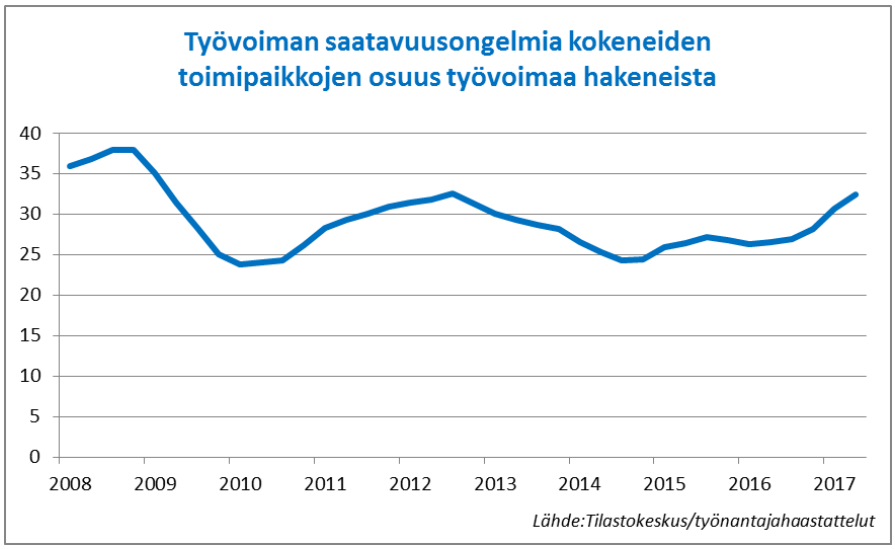
TAUSTAMUISTIO

Työnantajien kokemat työvoiman saatavuusongelmat

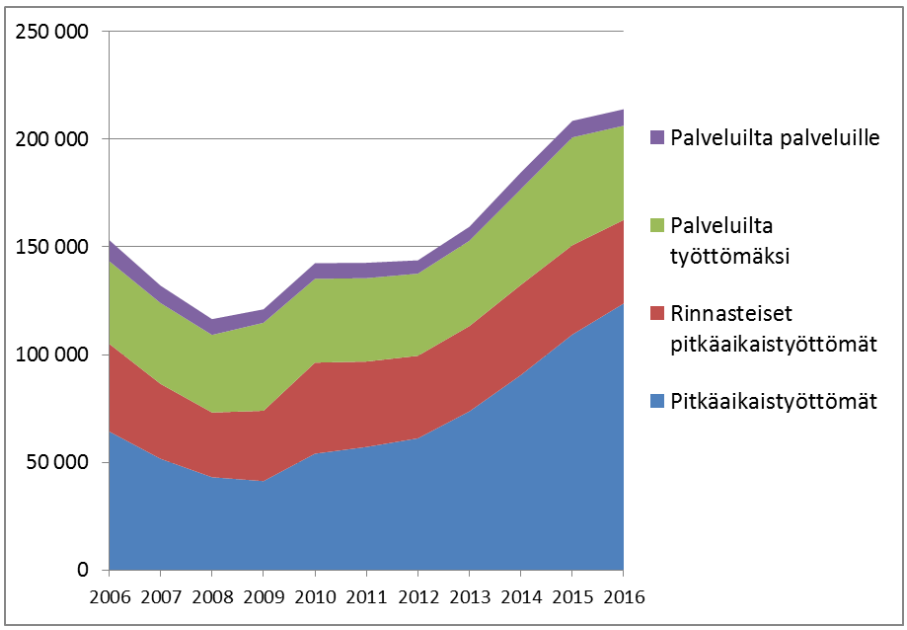
Viimeisimpien selvitysten mukaan noin kolmasosa työvoimaa hakeneista toimipaikoista on kokenut vaikeuksia löytää sopivaa henkilöä avoinna olleeseen työtehtävään.

Työttömyys

Työnhakijoiden vaikeus työllistymisessä näkyy mm. rakennetyöttömyydessä. Rakennetyöttömillä työttömyys on pitkittynyttä, lähinnä vain työvoimapoliittiset aktiivipalvelut ovat voineet katkaista pitkään kestänyttä työttömyyttä.

Rakennetyöttömien määrä on ollut kasvussa vuodesta 2008 alkaen. Vuoden 2017 tilanne näyttä kuitenkin tältä osin paremmalta; rakennetyöttömien määrä on kääntynyt laskuun.

Työttömyydellä ja varsinkin pitkään jatkuneella työttömyydellä on vaikutuksia henkilöiden taloudelliseen tilanteeseen ja tätä kautta henkilöiden hyvinvointiin. Työttömyydellä on suoria

kustannusvaikutuksia yhteiskunnalle. Näitä ovat mm. työttömyysturvamenot sekä työllistämistoimenpiteiden ja työvoimapalvelujen menot. Epäsuoria kustannuksia on lisäksi julkiseen talouteen (mm. verotulojen menetys ja sosiaali- ja terveyspalvelumenot). Lisäksi on muita epäsuora menoja yrityksille ja kotitalouksille (mm. potentiaalisen tuotannon tai kulutuksen menetys).

Vuoden 2018 talousarvioesitys

Vuoden 2018 talousarvioesityksessä työllisyysmäärärahat ovat 327,05 milj. euroa, mikä on 96,7 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2017 varsinaisessa talousarviossa. Vähennys johtuu lähinnä pääluokkien välisistä siirroista. Merkittävin muutos määrärahoissa on 59 milj. euron siirto OKM:n hallinnonalalle tutkintotavoitteisen työvoimakoulutuksen hankkimiseen. Momentille on myös lisätty 25 milj. euroa aktiivimallin käyttöönottoon. Lisäksi momentilta on vähennetty kertaluonteisesti määrärahoja 31,4 milj. euroa kohdennettavaksi uudelleen budjettiriihessä päätettyyn nuorten työllisyyspakettiin. Edellä mainitusta summasta 15 milj. euroa kohdennetaan momentille 32.30.51 tulosperusteisten ostopalveluiden hankintaan, työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenomäärärahoihin momentille 32.30.01 kohdennetaan 3 milj. euroa sekä 9,4 miljoonaa euroa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle ja 4 miljoonaa euroa sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Työnhaun aktivoimiseksi ja tueksi nykyistä useammalle työttömälle työnhakijalle tullaan järjestämään työnhakuvalmennusta.

Ensi vuodelle ennustetaan 8,1 %:n työttömyysastetta (vuonna 2017 8,8 %). Vuoden 2018 talousarvioesityksen mukaisilla määrärahoilla arvioidaan saavutettavan noin 27 prosentin aktivointiaste vuonna 2018, mikäli työttömyysaste olisi 8,1 % ja muilta momenteilta rahoitettavissa palveluissa olisi keskimäärin runsaat 80 000 henkilöä. Aktivointiaste nousee arviolta 1 %-yksikköä tästä vuodesta.

Vuosina 2017–2018 on käynnissä kokeilu, jossa palkkatuettua työtä ja työttömien starttirahaa rahoitetaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan työttömyysetuusmomenteilta **peruspäivärahaa** vastaavaan määrään asti. Tästä syystä tulisikin vuoden 2018 talousesitystä analysoitaessa huomioida myös tämä työttömyysetuusmomentilta rahoitettava osuus, että luvut olisivat vertailukelpoisia. Vaikka työllisyysmäärärahojen kehys on ollut laskeva, tätä on kompensoinut se, että palkkatukia ja starttirahaa on rahoitettu osittain työttömyysetuusmäärärahalla. Kokonaisuudessaan vuonna 2017 ja 2018 työllisyyteen käytössä olevat määrärahat ovat kasvaneet.

Keskeiset kehittämishankkeet

Aktiivimalli

Hallitus esittää otettavaksi käyttöön niin sanotun työttömyysturvan aktiivimallin (HE 124/2017). Mallin valmisteluvastuu kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle. Mallissa lyhennettäisiin työttömyyden alussa asetettavaa työttömyysetuuden omavastuuaikaa seitsemästä päivästä viiteen. Työttömyyden pitkittyessä etuuden taso alenisi, ellei henkilö osallistu työllistymistä edistäviin palveluihin tai ole työssä. Mallin tavoitteena on lisätä työllisyyttä ja malli vahvistaa aiempaa enemmän työttömyysturvan vastikkeellisuutta työttömyyden pitkittyessä.

Vaikka työtön työnhakija pystyy omalla toiminnallaan vaikuttamaan etuutensa tasoon, työttömyysetuuden saajalta edellytettävä aktiivisuus esitetyssä aktiivimallissa on osin riippuvainen julkisten työvoimapalveluiden tarjonnasta. Tästä syystä vuoden 2017 ensimmäisessä lisätalousarviossa on varauduttu 10 milj. euron lisämäärärahalla julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin (mom. 32.30.51) aktiivimallin käyttöönottoon. Lisäksi vuoden 2018 talousarvioon on lisätty 25 milj. euroa edellä mainitulle momentille samaan käyttötarkoitukseen. Työllistymistä edistäviä palvelujen on oltava tarkoituksenmukainen henkilön työllisyyden edistämiseksi, eikä palvelun järjestämisen perusteena ole työttömyysetuusoikeuden säilyttäminen. Määrärahojen lisäys ei takaa palveluita kaikille työttömyysetuuden saajille, mutta edistää mahdollisuuksia tarkoituksenmukaisiin palveluihin pääsemiseksi nykyiseen tilanteeseen verrattuna.

Nuorille kohdennetut tulosperustaiset hankinnat

Momentin 32.30.51 sisällä on tarkoitus lisätä resursointia tulosperustaisiin hankintoihin, jotka kohdentuvat alle 30-vuotiaisiin nuoriin työnhakijoihin valtakunnallisesti. Tulosperustaisella hankinnalla viitataan nuorten ohjaamiseen TE-toimistoista esimerkiksi yksityisten palvelutuottajien tuottamaan palveluun. Palveluntuottajalle maksetaan tuloksesta eli nuorten etenemisestä koulutukseen tai työhön. Hankintojen toteuttamisessa hyödynnetään järjestelmällisesti TE-toimistojen määräaikaishaastatteluita. Eri ryhmille, kuten kouluttamattomille, työmarkkinoiden ulkopuolisille ja koulutetuille nuorille luodaan omat yksilölliset palvelut. Tulosperustaisen hankinnan tavoite asetetaan 10 000 alle 30-vuotiaaseen nuoreen, jolloin kustannusarvio on 15 milj. euroa. Kyseiseen kohderyhmään kuuluu tällä hetkellä noin 82 000 nuorta.

Psykososiaalisen tuen palvelupaketti

Uudenlaisena osana palveluiden palvelumuotoilun kokonaisuutta rakennetaan psykososiaalisen tuen palvelupaketti, yhteensä 3 milj. euroa. Määrärahan kohdentuminen jakautuu mallin rakentamiseen (0,5 milj. euroa) sekä toiminnan vakiinnuttamiseen pysyväksi osaksi kaikkien Ohjaamoiden palvelukokonaisuutta (2,5 milj. euroa). Lisäys on budjetoitu kertaluonteisesti TE-toimistojen toimintamenomäärärahoihin (mom. 32.30.01 Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot, siirtomääräraha 2v).

Psykososiaalisen tuen palvelupaketti muotoillaan määräaikaishaastattelujen vaikuttavuuden sekä palkkatuen käytön tukemiseksi, jotta nuoren työ- ja toimintakyvyn ongelmia ja työllistymisen esteitä voidaan torjua mahdollisimman varhain. Malli rakennetaan osaksi erityisesti Ohjaamojen palvelukokonaisuutta, mutta sitä voidaan hyödyntää kaikissa nuorten palveluissa. Kun asiantuntija tunnistaa tarpeen psykososiaaliselle tuelle, on käytössä valmis toimintamalli ja verkosto, jotta nuoren kanssa päästään välittömästi työskentelemään esimerkiksi varmistamalla hänelle työhön valmentajan palvelut. Tavoitteena on tehokkaasti ehkäistä ja torjua toiminta- ja työkyvyn alenemista ja varmistaa kaikkien pääsy koulutus- ja työllisyysuralle.

Ammatillisen kuntoutuksen kriteereiden uudistaminen

Työllisyysmäärärahoista on siirretty 4 milj. euroa STM:n hallinnonalan momentille 33.30.60 (Valtionosuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista, arviomääräraha). Kelan ammatillisen kuntoutuksen kriteereihin lisätään sairauden, vian tai vamman vaihtoehdoksi monialaisessa yhteistyössä tehty arvio nuoren olennaisesti alentuneesta toimintakyvystä. Kustannukset valtiolle ovat (kuntoutuspalvelut ja kuntoutusraha) arviolta noin 4 milj. euroa. Muutos tukee nuorten

psykososiaalisen tuen ja kuntoutuksen pitkäjänteistä kehittämistä ja ehkäisee vaikeassa sosiaalisessa asemassa olevien nuorten syrjäytymistä.

Yrittäjien työttömyysturva

Hallitus on antanut eduskunnalle hallituksen esityksen työttömyysturvalain muuttamisesta (HE 121/2017). Työttömyysturvalakia muutettaisiin siten, että yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuutta ei arvioitaisi neljän kuukauden aikana yritystoiminnan aloittamisesta. Työtön työnhakija saisi mainitulta ajalta työttömyysetuutta. Jos työnhakijalla olisi tuloa yritystoiminnasta kyseessä olevan neljän kuukauden aikana, työnhakijalle maksettaisiin soviteltua työttömyysetuutta. Neljän kuukauden määräaika alkaisi alusta, kun henkilö on täyttänyt työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisaika alkaa alusta. Neljän kuukauden kuluttua yritystoiminnan aloittamisesta yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuus arvioitaisiin kuten nykyisin. Jos yritystoiminnan arvioitaisiin olevan päätoimista, työnhakijan oikeus työttömyysetuuteen päättyisi. Jos yritystoiminta olisi sivutoimista, hän voisi edelleen saada työttömyysetuutta. Ratkaisu koskisi vain neljän kuukauden jälkeistä aikaa, eikä sillä olisi takautuvaa vaikutusta. Ehdotettujen muutosten on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2018 alusta.

Lyhytkestoinen opiskelu työttömyysturvalla

Työttömyysturvalakia on tarkoitus muuttaa siten, että työnhakijalla olisi oikeus työttömyysetuuteen päätoimisten opintojen estämättä, jos opinnot kokonaisuudessaan kestäisivät enintään kuusi kuukautta. Edellytyksenä olisi, että opinnot olisivat ammatillisia valmiuksia tai yritystoimintaa tukevia. Opiskelun ajalta työttömyysetuutta maksettaisiin työttömyyden perusteella (ilman ns. aktiiviajan korotuksia). TE-toimisto ei lähtökohtaisesti selvittäisi enintään kuusi kuukautta kestävien opintojen pää- ja sivutoimisuutta. Muutoksen arvioidaan lisäävän työttömyysetuusmenoja noin 3,5 miljoonalla eurolla vuodessa (vuonna 2018 noin 1,75 miljoonaa euroa, koska muutoksen on tarkoitus tulla voimaan kesken vuotta). Etuusmenojen lisäys kohdentuisi pääosin valtiolle. Työttömyyskassojen menot lisääntyisivät arviolta noin 150 000 eurolla. Työttömyysvakuutusrahaston menot voisivat laskea arviolta noin 200 000 eurolla johtuen säästyvistä korotusosista. Kuntien rahoittamat työmarkkinatukimenot voivat kasvaa siltä osin kuin kuntien rahoitusvastuun piirissä oleville lyhytkestoisia opintoja päätoimisesti opiskeleville maksettaisiin työttömyysetuutta.

Muutos valmistellaan siten, että tavoitteena on hallituksen esityksen antaminen eduskunnalle alkuvuodesta 2018. Muutokset voisivat tulla voimaan loppukeväästä tai kesällä 2018, joka tapauksessa ennen koulujen syyslukukauden 2018 alkamista.

Uuden työn ja yrittäjyyden pilotti

On kuitenkin ilmeistä, että uudet tavat tehdä töitä ovat yleistyneet vakituisten ja koko/osa-aikaisten työsuhteiden rinnalla. Perinteisen palkkatyön ja yrittäjyyden rinnalla pää- tai sivutoimisesti laskutuspalvelujen ja digitaalisten alustojen kautta työskentelevien itsensätyöllistäjien määrä on kasvanut ja kasvamassa. Muuttuvien työmarkkinoiden sekä TE-palvelujen ja tulevien kasvupalvelujen näkökulmasta on tärkeää tukea monipuolisesti työn tekemisen ja rekrytoinnin uusia muotoja.

TEM on käynnistänyt toukokuussa 2017 yhdessä KEHA-keskuksen kanssa Uuden työn ja yrittäjyyden -pilotin, joka toteutetaan rakenteilla olevassa työmarkkinatori.fi-palvelussa. Pilotin tavoitteena on

koota yhteen digitaalisten alustojen ja laskutuspalvelujen kautta tarjottavia uudenlaisia, lyhytaikaisia työ- ja yrittäjyystilaisuuksia ja tiedottaa niistä työnhakijoille. Projekti on osa TE-palvelujen digitalisaatio-hanketta ja se tukee työmarkkinatorin rakentamista. Pilotissa syvennetään myös TE-toimistojen asiantuntijoiden ymmärtämystä ja osaamista tulevaisuuden työelämän vaatimuksista sekä itsensätyöllistämisestä osana asiakkaiden urapolkuja. Tässä vaiheessa pilotissa on mukana 13 palveluntarjoajaa. Tavoitteena on saada pilottiin selvästi nykyistä enemmän asiakkaita ja palveluntarjoajia. Kevään budjettiriihen päätöksen mukaisesti nuoria työnhakijoita tulee ohjata tehostetusti Uuden työn ja yrittäjyyden – pilottiin.

Sähköiset palvelut

Palveluja rakennetaan yhä enemmän digitaalisuuden varaan. Osa ihmisistä (arviolta n. 10 %) on ”digilukutaidottomia”, jotka eivät pysty käyttämään omatoimisesti sähköisiä palveluja. Nämä asiakkaat tarvitsevat tukea työnhaussaan ja digitaalisten palvelujen käytössä. Enemmistö kuitenkin hyötyy digitaalisista palveluista.

TE-toimistojen henkilöstöasiakkaan palveluprosessin uudistettiin 1.7.2017. Uudistuksen taustalla on digitaalisaation vauhdittaminen ja asiakkaan oman roolin vahvistaminen. Uudistuksesta on saatu paljon palautetta asiakkailta. Asiakaspalautteissa korostetaan viestinnän selkokielisyyttä ja digitaalisten järjestelmien helppokäyttöisyyttä.

Uudistuksessa lisättiin asiakkaan omaa roolia työnhaussa, palvelutarpeen arvioinnissa ja työllisyyssuunnitelman tekemisessä. Näin asiakkaalle voidaan tarjota entistä nopeammin hänelle sopivaa työtä, palvelua ja koulutusta. Samalla TE-toimistojen resursseja vapautuu eniten ohjausta tarvitsevien asiakkaiden palvelemiseen. Digitalisointi lisää palvelun tasalaatuisuutta; asiakkaan palvelutarve arvioidaan samoin kriteerein alueesta ja asiantuntijasta riippumatta.

Kolmen kuukauden välein toteutettavissa haastatteluissa arvioidaan kunkin työnhakijan palvelutarpeet ja tarjotaan tukea työnhakuun. Kyselyjen ja asiakaspalautteiden mukaan työttömät ovat olleet tyytyväisiä entistä tiiviimpään yhteydenpitoon.

Asiakkailta saatua palautetta hyödynnetään myös uusien järjestelmien luomisessa. Yritys- ja työvoimapalvelut uudistuvat maakuntauudistuksen myötä. Uudet kasvupalvelut tulevat perustumaan digitaalisiin palvelualustoihin. Työnvälityksen asiakkaat ja palvelutuottajat kohtaavat jatkossa digitaalisella Työmarkkinatorilla, joka on kaikille avoin. Asiakkaat löytävät Työmarkkinatorin avulla laajasti erilaista tietoa sekä julkisia ja yksityisiä palveluja. Työmarkkinatori otetaan vaiheittain käyttöön vuoteen 2020 mennessä.

Työnvälitys ja kasvupalvelut

Tulevissa kasvupalveluissa yksityisten palvelumarkkinoiden ja työnvälitystoimijoiden rooli tulee olemaan keskeinen. Palvelujen tuottaminen siirtyy yksityisille palveluntuottajille. Markkinalähtöisyys on kasvupalvelu-uudistuksen vaikuttavuuden ja julkisen talouden säästöjen yksi tärkeimpiä ajureita. TEM on käynnistänyt useita työnvälityksen ostopalvelupilotteja, joilla tuetaan palvelumarkkinoiden syntymistä ja uutta palveluliiketoimintaa. Tarkoituksena on jatkaa vuosina 2018–2019 erityisesti sellaista kokeilutoimintaa, jolla simuloidaan mahdollisimman hyvin kasvupalvelujen kokonaisuutta ja rakenteita.

Positiivinen rakennemuutos

Positiivisen rakennemuutoksen aktiiviseksi tukemiseksi toteutetaan useita toimenpiteitä selvityshenkilöiden Jokinen ja Aho ehdotusten mukaisesti. Työllisyysmäärärahoja kohdennetaan joustavasti kasvualojen työvoimakoulutukseen ja valmennukseen. Verkostoyhteistyötä TE-hallinnon, kuntien, yritysten ja alueiden välillä lisätään ammatillisen ja alueellisen liikkuvuuden edistämiseksi, palveluiden tehostamiseksi ja työpaikkojenvaltakunnalliseksi markkinoimiseksi. Toimittaja- ja alihankintaverkostoja hyödynnetään osana osaamisen hankintaprosessia

Erityisesti Lounais-Suomessa elinkeinoelämän kasvu ja työllisyysnäkymät ovat poikkeuksellisen hyvät, koska laivanrakennuksen ja muun teknologiateollisuuden tilauskannat ovat kasvaneet jyrkästi. Varsinais-Suomen ELY-keskus on arvioinut, että työpaikkoja voi syntyä jopa 30 000 seuraavan viiden vuoden aikana. Tuotannon kasvu ja sen vaatima työvoiman lisätarve on niin suuri, että tarvitaan erillistoimia ja -rahoitusta.

Työ- ja elinkeinoministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan ja seuraamaan valtion ja Lounais-Suomen välistä sopimusta kasvun mahdollisuuksien hyödyntämisestä (ns. siltasopimus). Työryhmän tehtävänä on seurata ja ennakoida Lounais-Suomen kehitystä ja toimenpiteiden vaikutusta, valmistella vuoden 2017 loppuun mennessä valtion ja Lounais-Suomen välinen sopimus merkittävimpien kasvun esteiden ratkaisemiseksi, suunnitella, yhteen sovittaa ja seurata eri hallinnonalojen sekä alueen suunnitelmia ja toimenpiteitä, seurata sopimuksen toteutumista ja päivittää sitä tarvittaessa, raportoida säännöllisesti kilpailukykyaliministerityöryhmälle sekä tehdä esityksiä määrärahojen suuntaamisesta

Lupaavia näkymiä on Lounais-Suomen lisäksi monessa muussakin maakunnassa ja toimialalla, ja avoimien työpaikkojen ja työttömien työnhakijoiden kohtaanto-ongelma vaatii ratkaisuja kasvun realisoimiseksi. Kehittämällä Lounais-Suomen tarpeisiin soveltuva uusi toimintamalli, voidaan sitä käyttää myös muun Suomen kasvun ja kilpailukyvyn kirittämiseen.

Työvoimakoulutuksen kehittäminen

TEM ja OKM kehittävät työvoimakoulutusta osana kasvun agendaa ja toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformia. Toisen asteen reformin yhteydessä kaikki tutkintoon johtava ammatillinen työvoimakoulutus ja osa ei-tutkintoon johtavasta työvoimakoulutuksesta siirtyy 1.1.2018 lukien OKM:n valtionosuusjärjestelmän piiriin. TEM osallistuu VOS-työvoimakoulutuksen järjestämislupien sekä opiskelijavuosikiintiöiden valmisteluun. Koulutustarjontaa suunnataan ennakointityön perusteella työvoimaa kysyville ja kasvualoille siten kuin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja VOS-työvoimakoulutuksen järjestämisluvan saaneiden koulutuksen järjestäjien kesken sovitaan. TE-hallinto ohjaa ja valitsee opiskelijat koulutuksiin yhteistyössä koulutuksen järjestäjien kanssa. VOS-työvoimakoulutukseen kohdennetaan v. 2018 yhteensä 5500 opiskelijavuotta ja n. 54 M€ (sisältää puolet hallituksen budjettivalmistelun yhteydessä päättämästä 1000 opiskelijavuoden lisäyksestä nuorten ja kasvualojen koulutukseen). Tämän lisäksi siirtymävaiheessa TE-hallinnon hankkimia työvoimakoulutuksia jatkuu vuosille 2018 ja 2019 yhteensä arviolta 35 M€:n arvosta.

Reformin rinnalla kasvupalvelu-uudistuksen yhteydessä TEM kehittää omaan hankintajärjestelmäänsä jäävää ei-tutkintotavoitteista ammatillisia valmiuksia antavaa työvoimakoulutusta (eli tulevaa kasvupalvelukoulutusta) entistäkin vahvemmin työmarkkinoiden ja

elinkeinoelämän tarpeisiin vastaavaksi. Kasvupalvelukoulutuksena voidaan toteuttaa ammatillista osaamista ja valmiuksia lisäävää (antavaa) koulutusta, yrittäjyyskoulutusta ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain (/) 17 §:ssä tarkoitettua kotoutumiskoulutusta.

TEM:n osaamispalveluilla edistetään osaavan työvoiman saatavuutta, uuden yritystoiminnan syntymistä ja yritystoiminnan kasvua ja kansainvälistymistä sekä parannetaan henkilöasiakkaiden osaamista, mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikka tai/ja heidän valmiuksiaan toimia yrittäjänä.

Alueellinen liikkuvuus

Hallitus linjasi puoliväliriihessä, että työttömien alueellista liikkuvuutta ja pendelöintiä tuetaan entistä aktiivisemmin. Liikkuvuuteen rohkaisu ja sen tukeminen ovat välttämättömiä työpaikkojen ja työvoiman kohtaanto-ongelmaan sekä akuutteihin positiivisiin rakennemuutostilanteisiin vastaamisessa.

Keskeisenä keinona liikkuvuuden ja pendelöinnin tukemisessa TE-toimistoissa ovat työnhakijoiden haastattelut sekä työtarjoukset, joita tehdään jatkossa entistä laajemmalle alueelle. Työtarjousten ohella viestinnän ja markkinoinnin rooli oli tärkeä, jotta työnhakijat saadaan kiinnostumaan myös kauempana olevista työpaikoista. Työttömille tarjotaan kohdennettua ja tehostettua viestintää liikkuvuuden taloudellisista tukimuodoista. Viestintätoimia suunnitellaan ja toteutetaan myös koordinoidusti koko maata koskien yhteistyössä KEHA-keskuksen kanssa.

Liikkuvuuden edistämiseksi on valmistelu hallituksen esitys, jonka mukaisesti liikkuvuusavustuksen soveltamisalaa laajennettaisiin myös osa-aikatyöhön ja rekrytointikoulutukseen. Myös perheellisten työnhakijoiden kynnystä vastaanottaa työtä kauempaa asuinpaikasta tai muuttaa työn takia toiselle paikkakunnalle madallettaisiin maksamalla liikkuvuusavustusta lapsikorotuksella korotettuna. Samoin pidempiä työmatkoja ja muuttamista työhön toiselle paikkakunnalle tuettaisiin.

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen (HE 121/2017 vp), jossa esitetään liikkuvuusavustuksen soveltamisalan laajentamista myös sellaiseen osa-aikatyöhön, jonka työaika on keskimäärin vähemmän kuin 18 tuntia viikossa. Nykyisin tällaiseen osa-aikatyöhön ei voi saada liikkuvuusavustusta. Lisäksi avustusta voisi jatkossa saada sillä perusteella, että osallistuu työn aloittamisen edellytyksenä olevaan rekrytointikoulutukseen.

Liikkuvuusavustusta on tarkoitus muuttaa myös porrastamalla sen määrää. Liikkuvuusavustusta maksettaisiin korotettuna työnhakijan huoltovelvollisuuden ja erityisen pitkien työmatkojen (tai muuton) perusteella. Tämän toivotaan parantavan liikkuvuusavustuksen kannustavuutta.

Esitetyt liikkuvuusavustuksen muutokset eivät ole kovin suuria, eikä niitä ole erikseen huomioitu valtion talousarvioesityksessä. Kyse on enemmänkin vuoden 2017 alusta voimassa olleiden liikkuvuusavustusta koskevien säännösten hienosäädöstä. Hallitus on päättänyt lisätä liikkuvuusavustusta koskevaa tiedottamista. Kun työnhakijat ovat paremmin selvillä erilaisista tukimuodoista, alueellisen liikkuvuuden toivotaan lisääntyvän.

Matkailualan hanke

Hallituksen puolivälitarkastelussa keväällä 2017 sovittiin osana Matkailu 4.0 toimenpidekokonaisuutta, että matkailualan kohtaantohaasteeseen vastaamiseksi valmistellaan

toimenpideohjelma vuoden loppuun mennessä. Valmistelun vastuutahoina ovat TEM:n työllisyys- ja yrittäjyysosasto ja yritys- ja alueosasto. Ohjelma käynnistyy vuoden 2018 alussa ja jatkuu sovitun ajan.

Matkailun kohtaannon toimenpideohjelman keskeisenä tavoitteena on edistää osaavan matkailutyövoiman saantia oikeaan aikaan oikeassa paikassa. Kasvun myötä osaavan työvoiman saanti nousee menestyksen kulmakiveksi. Matkailuyritysten menestymiseen tarvitaan osaavaa työvoimaa muillakin kuin matkailutoimialoilla. Osaamisen vahvistuminen kaikilla toimijatasoilla ja -tahoilla sekä siitä seuraava alan ammattimaistuminen on Suomen matkailun kehittymisen yksi keskeinen edellytys.

Aktiivisen työnhaun malli

TEM on valmistellut aktiivisen työnhaun mallia, jossa on keskeisesti kyse siitä, että työnhakijan tulisi työttömyysturvaseuraamuksen välttääkseen hakea tiettyä määrää työpaikkoja. Ensimmäinen luonnos aktiivisen työnhaun mallista oli lausuntokierroksella loppukeväästä 2017. Tässä vaiheessa voidaan todeta, että julkisuudessa liikkuneet tiedot siitä, että luonnosteltu malli johtaisi epätarkoituksenmukaisiin työhakemuksiin, ovat vääriä. Luonnoksessa lähdettiin nimenomaan siitä, että työttömät työnhakijat hakisivat sellaisia työpaikkoa, jotka ovat heille sopivia. Aktiivisen työnhaun mallin valmistelu on kesken. Jos malli päätetään lopulta toteuttaa, asiaa koskeva hallituksen esitys annettaneen eduskunnalle vuoden 2018 aikana.

TalentBoost –hanke

Pääministeri Sipilän hallitus päätti puoliväliriihessä 2017 käynnistää Talent Boost – Kasvua kansainvälisistä osaajista – toimenpideohjelman. Ohjelma laajentaa sitä edeltäneen TEM:n Kasvua kansainvälisistä osaajista – ohjelman valtioneuvoston yhteiseksi toimenpideohjelmaksi, joka mahdollistaa poikkihallinnollisen yhteistyön ja kv.osaamisen hyödyntämisen kokonaisvaltaisesti. Ohjelman yleisenä tavoitteena on vahvistaa yritysten kasvua ja kansainvälistymistä yhteen sovittamalla elinkeino-, innovaatio-, työllisyys-, koulutus- ja maahanmuuttopolitiikka kasvua tukevaksi kokonaisuudeksi.